

verjenje sodišču podajanih zapisnikov občnega zbora, pa tudi načelnštva, nadzorništva ni potrebno na osnovi 2. odstavka § 18., ako je točnost prepisa potrjena po obliki, predpisani po pravilih, t. j. po členih načelnštva, podpisi kateri se uže hranijo pri sodišču. Po takem poverjenju zapisnika bode v bodočnosti neizogibno potrebno jedino pri osnovanju zadruga, pri prvih volitvah členov načelnštva in konečno, tedaj, kedar v slučajih smrti ali iz kakega drugega vzroka iztopilo toliko členov načelnštva, da število ostavših ni zadostno po pravilih zato, da bi imeli njih podpisi zakonito moč. Ako je pa zadostno število členov načelnštva za podpise, more se v bodočnosti tudi izpremena pravil predložiti sodišču za vpisanje v registre brez notarijalno poverjenega zapisnika občnega zbora in brez potrjenja odlašanja za vpisanje v register.

Razvidno je po vsem tem, da so zadrugam odslej znatno skrčeni stroški, in opravila z oblastmi so postala lažja in jednostavniša. Skupno s tem sta naravnostveni (moralni) pomen in pa samostalnost načelnštva znatno vzrastla, kajti podpisi členov načelnštva odslej v navedenih slučajih nadomeščajo notarijalno poverjenje.

Obrtnijske raznoterosti.

Plavži na Krasu. Vlada se še do sedaj ni odločila, če bi dovolila kranjski industrijski družbi za napravo plavžev na Krasu davčne olajšave. Temu se opirajo posestniki fužin na Štajerskem in Koroškem. Po poročilih z Dunaja se bodo podjetja najbrž dovolila le v omejeni meri. Plavži bodo dobivali rudo z Grškega. Jeklo, ki se bode v njih izdelovalo se bode največ potem porabilo v fužinah na Savi.

Stare barve ali lak spraviš s hišne oprave, oken, vrat in podobnih stvari, ako jih namažeš s kontranim milom. Ko si stvari z milom namazal, počakaj jeden dan, potem se barva ali lak da rad odpraviti z gorko vodo. Tudi natronov lug se lahko rabi v ta namen. Če pa vse to ne pomaga, se pa priporoča 2 dela amonijaka in 1 del terpeninovega olja. To se dobro zmeša in s tem namažejo dotične stvari. Čez nekoliko časa pa barvo lahko odrgneš s tuljami ali hodničnim predivom, ne da bi se kaj les poškodoval.

Kmetijstvo.

Poziv Slovincem v Ameriki in stari domovini.

Mili rojaki, deset let bo že tega odkar sem bil pisal članek „Zgodnji Danici“ v Ljubljano, oziroma izseljevanja Slovencev v Ameriko. Svetoval in prigovarjal sem takrat, naj bi se sposobni slovenski možje v Ameriki potrudili vsaj nekoliko in skupno za svoje rojake, ki semkaj pridejo. Naj bi jih po moči zjediniti skusili, ter potrudili naj bi se, da se ustanove tukaj tudi slovenske naselbine, da se ne razkrope našinci po širnej Ameriki in pogube sv. veri in narodnosti.

Radostno priznavam, da od tiste dobe storilo se je za naše ljudi tukaj dokaj jako pohvalnega in koristnega, dasi povečem le od mlajših in pozneje došlih mož. Vzrastle so od tedaj štiri slovenske cerkve iz tal, ustanovila sta se dva vrla slovenska časnika, postavila se je slovenska šola (samo ena!), in utemeljila se je katoliška Jednota.

Prave slovenske naselbine pa, koder bi najdel vse slovensko: cerkev, šolo, slovenske obrtnike, gospodarje, posestnike, može, ki imajo v tukajšnjih razmerah kaj vpliva; naselbine, kot jih imajo Irci, Nemci, Čehi in Poljaki: kje so? — Slovenec v Ameriki je večinoma še vedno le težak, navadni delavec, brez stalnega domovja, brez pravega imetja, brez vsakoršnega vpliva — suženj brezčutnih delodajalcev. — Resnico moje trditve, spredel je bil jasno vrli in častno znani gosp. Toman. Za to se je trudil ustanoviti slovensko naselbino v Mišiganu. Žalibog, da se mu ni bilo posrečilo!

Najbogatejša in od Boga sploh najbolj blagoslovljena država v amerikanski uniji je brezdvomno Kalifornija. — Pa ravno v tej državi ponuja se začasno našim rojakom jako ugodna prilika, v dobrem in lepem kraju naseliti se in pomoči si do stalnega gmotnega blagostanja.

V družbi zvedenih in popolnoma zanesljivih mož, potoval sem pretekle mesece v tej zadevi po različnih okrajih Kalifornije. V okraji Mendocino, proti severu od mesta San Francisko, prepričan sem, da bi bilo izvenredno dobro mesto za naselnike. Ozračje je malo bolj planinsko, sploh pa prav milo. Kraj precej hribovit, prijazen. Zemlja jako rodovitna in kar je v Kaliforniji najbolj važno: polna bistrih studencev. Prostrane planinske senožeti, mnogo hrastovega drevja, široki jelovi logovi. Kraj je pripraven za poljedelstvo, za sadje- in vinorejo, posebno pa za živino: govedno, prešiče in ovce. Na tej zemlji je mnogo premoga, bakra, mramorja, lepega apnenika in sledovi živega srebra. — 20.000 oral zamoglo bi se dobiti skupaj. — 10.000 oral je sedaj v rokah banke, ki je bila primorana vzeti zemljo za hipoteko. Posodila bila je banka prvemu lastniku na ta svet 68.000 dolarjev z 10 odstotkov obrestmi. Lastnik bil je Amečan. — Delal ni. — Obresti za več let ni plačal, narastel je njegov dolg na 125.000 dolarjev. Ker plačati ni maral, vzela je svet banka. Zemlja je vredna okolo 250.000 dolarjev. Banka, da si zavaruje svoj obstanek, je svet prodati prisiljena. Za 70 do 80.000 dolarjev bi se zemlja dobila. To je velika svota kaj ne? Da, velika je; to priznavam tudi jaz. — Premisli pa naj se, kar imam še nadalje povedati.

Na tej zemlji je začasno 1200 glav goveje živine, blizo 400 prešičev, 60 konj in mezgov, hiša, 3 prostorni hlevi, čez 300 ton sena, vse poljedelsko orodje, par voz, kovaško in mizarsko orodje, nekaj drugih manjših poslopij, žitno seme za spomladansko sejo, 20.000 čevljev nažaganega lesa za plotove itd., sadni vrt, ob kratkem vse, česar je za takojšnje obdelovanje treba. Na tej zemlji raste čez 200.000 čevljev lepega debelega jelovega lesa. Vse

to gre s svetom vkup za 70—80.000 dolarjev. Če bi se vzdignilo s a m o 30 mož, ki bi zložili kakih 10—15.000 dolarjev gotovine in bi jo banki takoj plačali, prepustila bi jim banka vse in jim dala časa, plačevati ostali dolg z 5 odstotki obrestmi na obroke. V 4. letih, ako bi dolali pametno, pridno in vzajemno, bilo bi vse velikansko imetje njihovo — pa brez dolga. — Seveda, kolikor več moških bi se lotilo, toliko lažje in preje bi se vse splačalo. Prav brez denarja se začeti ne more, 10—15.000 dolarjev zavaruje nam zemljo. Ko bi se naselbina enkrat začela, imeli bi pridni in pametni možje, ki so morda prav na suhem, gori tudi lepo priliko pridelati si svoj lastni dom in kmetijo. Devet tukajšnjih možakov je že začelo resno delovati. Ustanovili so delniško društvo in podpisali so pri prvi seji čez 2000 dolarjev.

Poleg teh 10.000 oral ima jih drugi lastnik 2600. Prodal bi po 3 dolarje oral. Tretji lastnik ima 800 oral. Ta bi dal zemljo, prej ko ne še ceneje. Ako bi naši ljudje imeli to zemljo v rokah, polastili bi se lahko še najmanj 5000 oral vladne zemlje, ki bi jih ne stala več ko 1.25 dolarjev za oral (splacati moraš še le, ko si že 5 let na tej zemlji). Za živinorejo bila bi ta zemlja kakor navlaš. — Prostora je gori dovolj za najmanj 400 pridnih gospodarjev.

Ukiah (jukája), poglavno mesto okraja Mendocino je ravno 113 milj od mesta San Francisco. Do tam gre železnica. Ta železnica nam je pripravljena vožnino do Ukiah od tod zastoj dati in tudi drugače zdatno pomagati, ako naselbino vstanovimo. Od Ukiah do središča opisane zemlje je 45 milj. Do tam ne gre še železnica pač pa dobra vožnja pot. Ako bi se ustanovila dobra naselbina tam gori, gotovo prišla bi železnica v kratkem času za naselniki. Kar se tega tiče, znam jaz prav dobro, kaj trdim.

Le preudarite, Slovenci po Ameriki, svoj sedanj položaj! Več let že delate tukaj po rudnikih, žagah in tovarnah itd. Pa kaj imate; kaj ste si prihranili? Koliko Vas je, ki imate svoje lastne domove? Po 7—8 mesecev na leto delate, potem pa, ker dela ni, morate pohajkovati. — Za časa pohajkovanja poteče Vam za hrano, stanovanje, obleko in druge potrebe navadno skoro vse, kar so si bili prihranili. — Tako gre naprej od leta do leta. — Vi pa še vedno nimate ne domovja, ne premoženja, ne družine; še vedno ste le hlapci in podložniki gospodarjev, ki Vam za Vaše trdo delo od dne do dne manj plačujejo. Pa dobro veste, da delo dobi se zmiraj bolj težko. — Ali ni res, da vam vse okolščine velé na deželo iti, postati gospodarji, in ustanoviti si tukaj pod zastavo svobode novo domovino. — Toda, morebiti nameravate iti čez kaj časa nazaj na Kranjsko in ostati tam? — No, in če tudi greste, vsaj ostali tam ne bote. Kako slabo je v stari domovini sedaj, tega Vam ni treba praviti. Skušnja nas uči, da možje sicer nesejo svoje zasluske nazaj domu, ostanejo pa navadno le toliko dolgo tam, da jim poteče denar. Potem priromajo nazaj v Ameriko. Starejši so da, imajo pa še vedno nič ne.

In zakaj naj bi se ravno v Kaliforniji naselili? Zato ker je tu 1. ozračje jako milo in prijetno, 2. zemlja posebno rodovitna in 3. ker se vam tudi ni treba boriti še s polovico toliko zaprek ne, kot po iztočnih krajih. V iztočnih državah je dolga, navadno ostra zima. Treba je gorkega in trdnega stanovanja, mnogo kurjave, tople obleke za človeka, za goved pa mnogo klaje. V Kaliforniji zime prav za prav nimajo ne. Gori v okraji Mendocino pade v časih nekoliko snega; ki pa redko kedaj obleži dalje ko 3 dni. Navadno gre le dež 2—3 mesce, mesto snega. Mej tem časom toplomer malokrat bode do 5° pod ničlo. V iztočnih krajih pridelujejo sploh le žito in debelačo. Sadja in vina najdeš le v jugoiztočnih državah. V Kaliforniji raste ti vse, prav vse, če imaš le vode dosti. Jabelka, hruške, češplje, slive, oljke, črešnje, kostanj, različni orehje, smokve, breskve, marelice, olive, pomaranče, trtje in žito vsake vrste. Po bolj visokih krajih pa imaš pravo sočno planinsko pičo za živino in na kupe želoda za prešiče.

Kalifornija je danes oziroma prebivalstva na zlo istem stališču kot je bila n. pr. Minnesota pred 20. leti. Razlika je samo ta, da v Minnesoti bilo je tedaj na tisoče in tisoče oral zemlje za revne naselnike. V Kaliforniji pa pograbili so bogataši-židje na milje in milje najboljše zemlje. Tu je težko dobiti lepega in prostornega kraja za celo naselbino, ako ravno samo 125 milj daleč od San Francisca, po 30—50 milj lahko potuješ na okoli in naletel ne boš ne na enega naselnika. Ljudstvo v Ameriki to opazi vsak, lahko pomika se vedno dalje proti zahodu. Počakajte le malo let še in videli boste, kako se bo vsulo čez skalnate gore v doline na obalih tihega morja. Vsaki oral zemlje v Kaliforniji vreden bo potem najmanj 40—50 dolarjev: Za naše slovenske reveže bo pa potem prepozno, vse prepozno za v Kalifornijo. Ravno začasno dobi se še prilika, kot sem jo opisal. Naj se razmere le nekoliko na bolje obrnejo in takih prilik in ponudeb ne bomo imeli in dobili v Kaliforniji nikdar več. Možje slovenski! Na visokih kalifornijskih gorah stoji in smehlja se vam prijazno: Sreča, ter vabi Vas k sebi. Bote li sledili njenem prijaznem pozivu?

Ako želete še kaj več o tej stvari zvedeti, pišite le, na vse dobro Vam želečega rojaka:

Rev. J. Jerám,

144 Silver Str. San Francisco, Cal.

Poučni in zabavni del.

Varšavski spomini iz 1830. leta.

(Ruski spisal N. P. Makarov.)

III.

Učitelj-jezikoslovec in nov jezik.

Naposled se je začelo moje učenje. K meni jeli so prihajati štirje učitelji.

Prvi iz mej njih je bil učitelj francoščine Peters, šestdesetletni starec, nenavaden jezikoznanec. Govoril je